

SLOVENSKO ODONATOLOŠKO DRUŠTVO

Vošnjakova 4a, SI-1000 Ljubljana, Slovenija. Tel. 061 / 1 320 349

Internet: <http://www2.arnes.si/~mbsodonad1/index.html>

ERJAVECIA

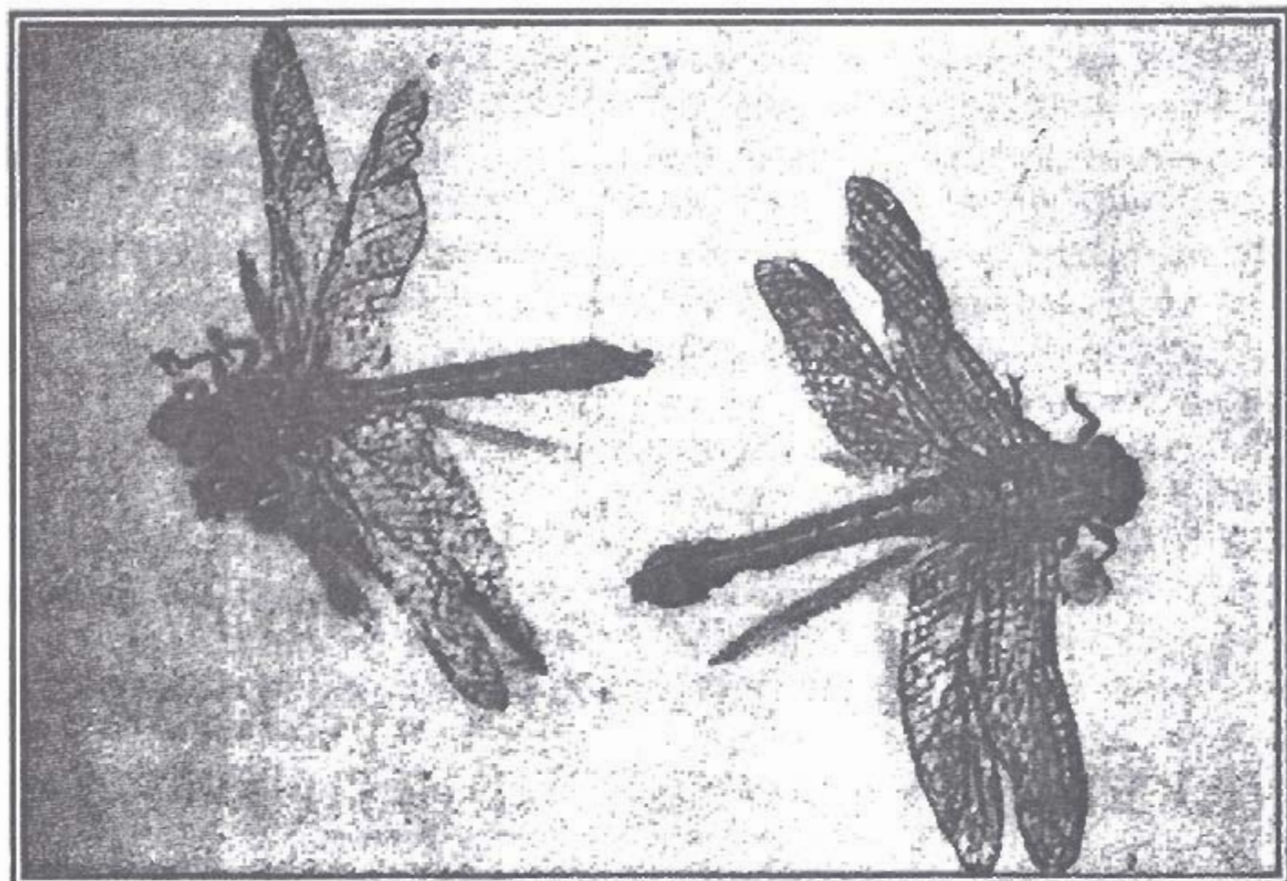
številka 5

bilten

30.04.1998

izhaja dvakrat na leto

uredil: Matjaž Bedjanič

**AKVAREL IZ 18. ZVEZKA GRAFIČNE ZBIRKE
JANEZA VAJKARDA VALVASORJA (LIST 52, ANNO 1685)**

NASLOVNICI POD ROB

Akvareli zbrani v grafični zbirki Janeza Vajkarda Valvasorja, iz leta 1685, s predstavitvijo katerih nadaljujemo tudi na naslovnici pete številke *Erjavecije*, veljajo za najstarejši slovenski odonatološki dokument.

V Valvasorjevi grafični zbirki je za biologe še posebej zanimiv 18. zvezek, ki na 163 listih ponuja 234 barvnih rastlinskih in živalskih akvarelov. Vsebinsko tega zvezka ter posamezne v njem upodobljene rastline in živali so imeli slovenski biologi priložnost podrobneje spoznati šele leta 1989. Takrat je bil namreč na razstavi ob 300 letnici Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske v Ljubljani, kot edini razstavljen prav "biološki" zvezek grafične zbirke, ki je od leta 1690 last zagrebške nadškofije.

Slike, zbrane v 18. zvezku so nedvomno nastale v naših krajih, v Valvasorjevi grafični delavnici na Bogenšperku, pripisati pa jih gre verjetno avtorjevi lastni roki. Vse so neimenovane, kar jim nekoliko zmanjšuje vrednost, naslikane pa so tako zvesto predlogam, da njihova določitev večinoma ni predstavljala težav. Čeprav so na skoraj treh četrtinah listov upodobljene rastline, lahko med ostalimi, na katerih so upodobljene živali oziroma njihovi deli, najdemo tudi kačje pastirje. Na več listih so zraven rastlin naslikane tudi živali ali kakšni drugi predmeti, zlasti pa so zanimivi nekateri listi, katerim so posebej vlepljene različne manjše risbe, za katere obstaja možnost, da so delo drugega slikarja. Modremu bleščavcu (*Calopteryx virgo* ssp. *padana*), ki smo ga predstavili na naslovnici tretje številke biltena, in navadnemu gadovcu (*Echium vulgare*) na listu 74, dela tako družbo naknadno vlepljena risba prstana. Modri bleščavec pa ni edini kačji pastir, ki ga najdemo upodobljenega. Na listu 29 je upodobljena samica modrega ploščca (*Libellula depressa*), čudovito pa je naslikan tudi samec modrega ploščca na listu 30. Pričujočo naslovnico krasi akvarel samca in samice iz rodu *Gomphus*, ki ju najdemo na listu 52.

Vsi, ki bi o rastlinah in živalih v Valvasorjevi grafični zbirki želeli vedeti več, poiščite v knjižnici posebni odtis revije *Proteus* 52(10), v katerem predstavljajo avtorji Tone Wraber, Matija Gogala, Janez Gregori in France Adamič, zgoraj povzeto veliko podrobneje v sliki in besedi.

(M.B.)

ZAPISNIK Z REDNE LETNE SKUPŠČINE SLOVENSKEGA ODONATOLOŠKEGA DRUŠTVA

Na redni letni skupščini Slovenskega odonatološkega društva, ki se je godila v sredo, 08. aprila v knjižnici Prirodoslovnega muzeja Slovenije se nas je zbralo 16 članov. Skupščina se je odvijala po naslednjem dnevnem redu:

1. PREDSTAVITEV NEKATERIH ZAKLJUČENIH PROJEKTOV IN AKCIJ V LETIH 1997 TER 1998

- AKCIJA: RASTLINA, ŽIVAL IN BIOTOP LETA 1997
- PROJEKT: BLOŠKA PLANOTA - MOČVIRNI BISER NOTRANJSKE
- DELAVNICE ZA DOLOČANJE LIČINK, LEVOV IN ODRASLIH KAČJIH PASTIRJEV '98

2. VOLITVE

- RAZREŠITEV STARIH ORGANOV DRUŠTVA
- VOLITVE NOVIH ORGANOV DRUŠTVA:

3. POGOVOR O (NE)IZHAJANJU DRUŠTVENEGA GLASILA *EXUVIAE*

4. RAZNO

- POMLADNI IN POLETNI RAZISKOVALNI TABORI TER UDELEŽBA ODONATOLOGOV
- SLOVENSKO ODONATOLOŠKO DRUŠTVO NA INTERNETU
- ...

5. DR. TOMI TRILAR: DOJRANSKO JEZERO - DANES IN NIKOLI VEČ

Predlagani dnevni red je bil soglasno sprejet, nakar smo pričeli s pogovorom o nekaterih akcijah in projektih, ki smo jih zaključili v lanskem ali letošnjem letu, pa iz tega ali onega razloga še ni bilo časa za poročanje.

Akcijo Rastlina, žival in biotop leta 1997 ter projekt Bloška planota - močvirni biser Notranjske je predstavil Matjaž Bedjanič, več o njih pa lahko preberete na naslednjih straneh pričujoče številke *Erjavecije*.

Marko Sameja in Urban Červek sta predstavila dogajanje na delavnicah za določanje odraslih kačjih pastirjev ter njihovih ličink in levov. Delavnici sta pripravila v začetku aprila na Oddelku za biologijo v Biološkem središču, kjer sta na voljo tako primeren prostor, kot tudi oprema za uspešno izvedbo tovrstnih dejavnosti. Ponovno je bilo opozorjeno na problem majhne udeležbe, saj je bilo udeležencev, podobno kot lani, komaj za slab ducat. Izpostavljen je bil tudi problem določevalne literature v slovenskem jeziku;

ključi, ki jih uporabljamo že nekaj let bi resda lahko bili kvalitetnejši, preglednejši in morda bolj bogato ilustrirani - resnici na ljubo pa so žal edini, ki jih imamo. Ob koncu smo sklenili, da se bomo letos prav zares potrudili ustvariti društveno učno zbirko odraslih kačjih pastirjev in njihovih levov, ki bo na voljo vsem članom, nepogrešljiva pa bo predvsem na delavnicah in mladinskih raziskovalnih taborih.

Po uvodnih točkah je napetost narasla saj so bile pred vrati volitve. Stari organi društva so bili v hipu odrešeni, potencialni kandidati za izvolitev v nove organe društva pa so se živčno presedali in tiho premlevali razne kombinacije, trdno odločeni, da bodo kar se da drago prodali svojo kožo... Kot novi predsednik Slovenskega odonatološkega društva je bil soglasno okronan Marko Sameja, funkcijo tajnika smo zaupali Urbanu Červeku, blagajniški posli pa so ostali v domeni nenadomestljive Alje Pirnat. Tako so bile glavne karte razdeljene in igra je stekla dosti bolj sproščeno. Kot člana izvršnega odbora, ki ga predstavlja predsednik društva in dva člana sta bila izvoljena Petra Pirker in Matjaž Bedjanič, nadzorni odbor, ki mu predseduje Ali Šalamun sestavljata poslej še Klemen Koselj in dr. Ignac Sivec, medtem ko so bili v disciplinsko komisijo izvoljeni Mladen Kotarac, Sandra Lešnik in Mojca Stojan Dolar, ki temu organu tudi predseduje. Sprejet je bil tudi predlog, da se v prihodnje pripravi seznam kandidatov za nove organe društva že vnaprej in se tako s temi zadevami na skupščini ne izgublja časa. Novopečenim organom Slovenskega odonatološkega društva in še posebej predsedniku smo obljubili brezpogojno pokornost ter jim zaželeli uspešno delo v naslednjem dvoletnem obdobju...

Komaj smo si oddahnili po napornih volitvah, že je bila na dnevnem redu naslednja vroča tema - društveni časopis *Exuviae*. Glavni in odgovorni urednik Mladen Kotarac je kot glavni problem nerednega izhajanja izpostavil pomanjkanje gradiva, opozoril je na pomanjkanje lastnega časa in volje ter predlagal svojo razrešitev, kar je bilo tudi sprejeto. Kot novi urednik je bil predlagan in sprejet Matjaž Bedjanič, ki naj bi pričel z delom konec letošnjega leta; obljubljeno je bilo namreč, da bo stare grehe vsaj nekoliko "popravljal" stari urednik, tako da lahko novo številko društvenega časopisa (morda) pričakujemo konec maja. Seveda smo ponovno premlevali vse stvari, ki smo jih sprejeli že na prejšnjih sestankih, spričo dosedanje neresnosti pa lahko le upamo, da se bodo stvari nekako uredile. Zavedati se moramo, da je časopis Slovenskega odonatološkega društva odgovornost vseh članov in prav vsak je dolžan po svojih močeh prispevati, da bo v prihodnje uspešno zaživel...

Kratek odmor nam je dal novega elana za točko Razno. O domači strani našega društva sta spregovorila Urban Červek in Klemen Koselj ter nas presenetila z novico, da se vendarle nekaj premika. Ali se tudi vrti, lahko ocenite sami ob prebiranju prispevka na naslednjih straneh.

Natančnejših informacij o mladinskih raziskovalnih taborih žal še ni, znane so le okvirne lokacije in datumi. Tako se bo že tradicionalni pomladni društveni tabor odvijal v okolici Dramelj, predvidoma med 22. in 24. majem, Mladinski biološki raziskovalni tabor se bo godil konec junija v okolici Ribnice, Raziskovalni tabor študentov biologije pa se bo odvijal med 22. julijem in 01. avgustom v Šempasu blizu Nove Gorice. Popolnejše informacije bomo seveda pravočasno posredovali, zainteresiranim pa naj ne bo odveč nekoliko podrezati in preveriti najnovejšega na sedežu društva.

Govorili smo seveda tudi o III. Simpoziju dežel Alpe-Adria, ki se bo tokrat odvijal na Hrvaškem, v narodnem parku Paklenica. Nekaj informacij ste nekateri dobili po pošti, več pa jih lahko najdete na naslednjih straneh.

Kljub izdaji publikacije Atlas kačjih pastirjev Slovenije (Odonata) z Rdečim seznamom je vodja projekta Mladen Kotarac povedal, da smo s tem prestopili le nekaj stopnic na stopnišču poznavanja razširjenosti in biologije kačjih pastirjev v Sloveniji. Vsi smo se strinjali, da je smiselno, da na projektu gradimo tudi v prihodnje. Podatki, doslej zbrani v podatkovnem skladišču so na voljo vsem članom društva, hkrati pa željno čakajo, da se jim v naslednjih letih pridruži sveža armada novih...

Dodobra utrujene nas je z naravoslovnim predavanjem razveselil dr. Tomi Trilar. Ob krasnih posnetkih nas je popeljal v čudovito naravo in ptičji svet Dojranskega jezera, katerega usoda pa žal ni nič kaj rožnata... Najvztrajnejšim je preostalo le, da svoje ogorčenje nad človekovim uničevanjem narave pogasimo s hladnim pivom, ob katerem smo novim organom Slovenskega odonatološkega društva nazdravljali pozno v noč...

(P. P. & M. B.)

NEKAJ ZAKLJUČNIH BESED O AKCIJI: RASTLINA, ŽIVAL IN BIOTOP LETA 1997

Tretji razpis pod krovnim naslovom "Rastlina, žival in biotop leta" smo v letu 1997 organizirali Slovenski sklad za naravo, Prirodoslovno

društvo Slovenije in Slovensko odonatološko društvo, posvečen pa je bil ločkom, kačjim pastirjem iz družine ploščcev ter stoječim vodam umetnega nastanka kot njihovim življenjskim prostorom. Tako je predstavnikom družine Libellulidae pripadel laskavi naziv "Žival leta 1997", kačji pastirji, Slovensko odonatološko društvo in naše aktivnosti pa so se imeli priložnost kar nekajkrat predstaviti na straneh revije *Proteus*, v zloženki namenjeni predstavitvi akcije ter na svečani prireditvi ob Dnevu naravoslovcev, ko so bili razglašeni rezultati razpisa.

Preden povemo več o rezultatih razpisa se spomnimo predlogov dejavnosti, ki naj bi jih mladi naravoslovci izvajali v naravi, objavljenih v reviji *Proteus* 59(9-10): 402.

2) ŽIVALI - KAČJI PASTIRJI IZ DRUŽINE PLOŠČCEV:

- živali ne lovite, ampak jih opazujte, fotografirajte, snemajte ali rišite;
- ugotavljajte, kaj je življenjski prostor kačjih pastirjev; opazujte njihovo dnevno aktivnost, hranjenje, parjenje, odlaganje jajc, počitek;
- poiščite in opazujte razvojne stadije kačjih pastirjev in primerjajte razliko med življenjem ličinke in odrasle živali;
- opazujte življenje kačjih pastirjev v različnih letnih časih: kdaj se pojavijo, kdaj se razmnožujejo, kdaj izginejo, če prezimijo - kje in kako;
- poizvedujte za ljudskimi imeni; ali pripisujejo kačjim pastirjem kakšne posebne lastnosti;
- seznanite se z dejavnostjo Slovenskega odonatološkega društva (glej vabilo na strokovne izlete v različnih krajih Slovenije, ki je objavljeno v tej številki *Proteusa*!).

Rezultati akcije Rastlina, žival in biotop leta 1997 so bili razglašeni na tradicionalni prireditvi Dan naravoslovcev, ki sta jo 19. decembra pripravila Prirodoslovno društvo Slovenije in Slovenski sklad za naravo ob podpori Ministrstva za okolje in prostor. Odziv je bil dokaj uspešen saj je prirediteljem poslalo svoja dela 20 osnovnih šol, en posameznik in celo dva otroška vrtca. Komisija organizatorjev v sestavi Minka Vičar, mag. Andrej Seliškar, Stane Peterlin in Matjaž Bedjanič je pregledala prispela dela, njihove ugotovitve - objavljene v reviji *Proteus* 60(5): 194 - pa povzemamo v naslednjih vrsticah:

Prispela dela so večinoma ustrezala razpisnim pogojem. Tudi tokrat so udeleženci pri zasnovi nalog uporabili veliko izvirnosti, uporabili so različne pristope in dostikrat uspešno povezovali šolsko delo z lastnim delom na terenu. Nekatere šole so bile morda v ugodnejših razmerah za delo, ker imajo v bližini primernejše življenjske prostore za tiste rastline in živali, ki jim je bil namenjen ta razpis. Morda je bil to vzrok za slabšo udeležbo

mestnih šol. Kot pri obeh prejšnjih razpisih je bilo tudi tokrat opaziti, kako pomembna je vloga naravoslovnega mentorja, nič manj pa tudi podpora šolskega vodstva in sodelovanje mentorjev z drugih naravoslovnih in družboslovnih področij. Zato so organizatorji vsem udeležencem izrekli priznanje, vsi sodelujoči na razpisu pa so na prireditvi dobili pisno potrdilo o sodelovanju, ki ga je krasila čudovita risba modrega bleščavca. Podeljene so bile tudi posebne nagrade, ki jo je za izdelke na temo kačji pastirji prejela osnovna šola Ivan Tavčar iz Gorenje vasi. Učenci so pod vodstvom mentorice Irene Selak pripravili vsebinsko zanimivo poročilo ter na izviren način stkali naravoslovje z ljudskim izročilom, čemur so dodale posebno privlačnost čipke z motivi kačjih pastirjev. Za trud in vzpodbudo so prejeli priznanje ter publikacijo Atlas kačjih pastirjev (Odonata) Slovenije z Rdečim seznamom...

Za konec pogledjmo na akcijo, našo dejavnost in pojavljanje v javnosti še s kronološke plati. Razpis za akcijo Rastlina, žival in biotop leta 1997 je bil objavljen v reviji *Proteus* 59(7): 290, na isti strani pa hkrati tudi vabilo na dve delavnici za določanje odraslih kačjih pastirjev, njihovih ličink in levov. V aprilski številki revije (*Proteus* 59(8): 387-389, 399) je bil kot žival meseca predstavljen prisojni zimnik, ob koncu meseca pa ga je Matjaž Bedjanič še enkrat postavil na ogled s predavanjem v Zoološkem vrtu mesta Ljubljane. V naslednji dvojni številki revije *Proteus* so bili predstavljeni predlogi dejavnosti, ki naj bi jih mladi naravoslovci izvajali v naravi (*Proteus* 59(9-10): 402), na naslednjih straneh (*Proteus* 59(9-10): 444) pa še vabilo na tri poletne naravoslovne izlete, o katerih ste lahko več prebrali v tudi biltenu *Erjavecja* 4: 3-5. Oktobra je bil objavljen poziv o izteku akcije ter podan rok za oddajo prispevkov (*Proteus* 60(2): 50), rezultati razpisa, ki smo ga v krajši obliki povzeli v prejšnjem odstavku, pa so bili objavljeni v reviji *Proteus* 60(5): 194. Poleg tega so bili kačji pastirji predstavljeni v zloženki, ki je bila izdana ob Dnevih slovenskega izobraževanja v začetku maja in poslana na šole širom po Sloveniji. V naravoslovni čitalnici Botaničnega vrta Univerze v Ljubljani so bili nekaj mesecev razstavljeni lični panoji z vsebino in nameni akcije, kjer tudi kačji pastirji in naše društvo seveda niso manjkali. Povejmo še, da je bilo Slovensko odonatološko društvo večkrat omenjeno tudi na svečani prireditvi ob Dnevu naravoslovcev, kjer je Mladen Kotarac predstavil kačje pastirje kot pomemben delček biotske raznovrstnosti Slovenije.

Za konec nam preostane le, da se Slovenskemu skladu za naravo in Prirodoslovnemu društvu Slovenije zahvalimo za sodelovanje in jima v letu 1998 zaželimo uspešno akcijo. Pri tem seveda ne smemo pozabiti

sodelujočega društva Societas herpetologica slovenica, ki bo letos kot "Žival leta" promoviralo našega črnorumenega znanca - navadnega močerada...

(M. B.)

BLOŠKA PLANOTA

MOČVIRNI BISER NOTRANJSKE

Spodobi se in pravično je, da se, predno povemo več o rezultatih projekta: Bloška planota - močvirni biser Notranjske, na kratko spomnimo ciljev, ki smo si jih zadali junija 1997. V predstavitvi projekta, na osnovi katere nam je bila dodeljena finančna podpora Regionalnega centra za okolje za srednjo in vzhodno Evropo smo naše cilje razdelili po naslednjih sklopih:

- prvi cilj prve faze našega projekta je dopolniti podatke o razširjenosti rastlinskih in živalskih vrst na Bloški planoti.
- načrtujemo izdajo zloženke: Bloška Planota - močvirni biser Notranjske, v kateri bomo predstavili naravne znamenitosti in zanimivosti tega predela Slovenije.
- s pomočjo zloženke bomo vplivali na naravovarstveno zavest domačinov, tako da bodo sami lahko z malo truda veliko prispevali k ohranitvi tega območja.
- ob zaključku prve faze projekta bomo predstavili zloženko ob naravovarstvenem predavanju lokalnemu prebivalstvu
- zbrane podatke o rastlinskem in živalskem svetu bomo uredili v podatkovnem skladišču, podali pa bomo tudi strokovne podlage za vključitev Bloške Planote v Notranjski regijski park.

V zloženki Bloška planota - močvirni biser Notranjske, s katero smo zaključili prvo fazo istoimenskega projekta, smo predstavili naravne znamenitosti in zanimivosti tega prelepega kotička Notranjske. Razvoj dogodkov je pač hotel tako, da smo v končni fazi kar za dvakrat povečali prvotno načrtovano naklado zloženke - pristali smo pri 4400 izvodih. Spričo obilice gradiva smo bili prav tako "prisiljeni" povečati format in napraviti publikacijo nekoliko bolj pisano, kar se nam je seveda bogato obrestovalo pri stroških tiska zloženke; le-ti so se precej povečali. Kakorkoli že, zloženka je bila razdeljena vsem gospodinjstvom na Bloški planoti, lokalnemu

prebivalstvu in širši javnosti pa je bila predstavljena na predavanju. Upamo, da je dosegla svoj namen, prvi odzivi pa so nas prepričali, da je kar nekaj zapisanih informacij in želja padlo na plodna tla...

V okviru projekta Bloška planota - močvirni biser Notranjske smo tudi izdelali podatkovno bazo o razširjenosti živalskih skupin, rastlinskih vrst in vegetacije na Blokah. Najdišča so bila vnešena (vektORIZIRANA) s pomočjo programa ArcView, za vsako obdelano skupino je tako nastal poseben poligonski sloj. Kot podlaga so nam služili digitalni TTN 1 : 5000 in ortofoto posnetki. Slednji so na voljo vsem udeležencem pri projektu tudi v prihodnje. Tako organizirani podatki omogočajo vse tipične operacije v GIS-u: povpraševanje, prekrivanje, ugotavljanje povezav ter seveda navezavo na ostale digitalne podatke (digitalna pedološka karta, digitalni model višin, geološka karta, podatki o gozdovih), ki so dostopni v državi.

Zbrani podatki zadoščajo za pripravo predloga za zavarovanje najpomembnejših delov Bloške planote. Prav tako zadoščajo za tki. "gasilsko naravovarstvo", torej za upiranje morebitnim okolju neprijaznim posegom v ta prostor. Za pripravo kakovostnih in utemeljenih naravovarstvenih smernic pa bodo potrebne še obsežne dodatne terenske raziskave. Ocenjujemo, da je opravljenega približno 30% celotnega obsega dela...

Nadaljnji cilji prve faze projekta - predvsem tisti, ki govorijo o pripravi strokovnih podlag za zakonsko zavarovanje Bloške planote - v določenih segmentih preraščajo dejavnost nevladnih organizacij. Zaključeni in koordinirani bodo s strani Ljubljanskega regionalnega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine ter Centra za kartografijo favne in flore, seveda tudi v sodelovanju s strokovnimi nevladnimi organizacijami in lokalno skupnostjo.

Za konec še dodajmo, da smo poskusili pridobiti del sredstev za financiranje projekta tudi na razpisu MOP-a, iz naslova trajnostnega gospodarjenja z vodo. Žal je bila naša prošnja nepopolna, saj potrdilo Zavoda Republike Slovenije za statistiko očitno ni zadostovalo kot dokaz o obstoju našega društva. Nezadovoljstvo nad vzvišenim odnosom države je nekoliko omilila Uprava Republike Slovenije za varstvo narave, kjer so nam odobrili vsaj majhno finančno pomoč...

Kljub temu, da nadaljne faze projekta v nekaterih segmentih preraščajo dejavnosti našega društva, imamo pripravljenih kar nekaj izhodišč za sodelovanje pri projektu tudi v prihodnje:

- priprava vodnika po Bloški planoti, ki bo predstavljal ne samo naravne, ampak tudi zelo zanimive kulturne znamenitosti Bloške planote z okolico in bo na tak način pomembna nadgradnja tistega, kar smo želeli sporočiti v izdani zloženki
- sodelovanje pri pripravi naravovarstvenih smernic za zakonsko zavarovanje Bloške planote ter njeno vključitev v Notranjski regijski park
- povezovanje z lokalnimi nevladnimi organizacijami različnih strok
- ozaveščanje lokalnega prebivalstva v okviru seminarjev in predavanj

Zadane cilje smo tako po našem mnenju dokaj uspešno izpolnili, še posebej pomembno pa se nam zdi zgledno sodelovanje med Slovenskim odonatološkim društvom, Societas herpetologica slovenica ter Društvom za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, ki ga bomo ohranjali in nadgrajevali tudi v prihodnje...

Posebna zahvala velja slovenskemu predstavništvu Regionalnega centra za okolje za srednjo in vzhodno Evropo, saj brez njihove finančne pomoči in izkazanega razumevanja našega projekta ne bi mogli uspešno izpeljati.

(M. B.)

OBLJUBA DELA DOLG ALI KONČNO DOMAČA STRAN

Po (pre)dolgem obotavljanju sva se Klemen Koselj in Urban Červek končno odločila oblikovati nov »home page« Slovenskega Odonatološkega društva, za kar je v veliki meri zaslužna kritika ostalih članov na društvenem jesenskem sestanku. Nekateri grešniki smo namreč novo in predvsem svežo podobo društva na Internetu obljubljali že skoraj leto dni...

Tako sva začela s skrajno pionirskim delom, saj na področju računalnikov, milo rečeno, nisva povsem »doma«. S pomočjo RIDMC-ja, zavoda za podporo nevladnim organizacijam, ki nama je nudil računalnik z ustrezno programsko opremo, sva naredila kar je bilo v najini moči. Uporabila sva nekatere tekste iz že obstoječe domače strani, ki že dolgo sameva brez prepotrebne poživitve in seveda dodala tudi nekaj novih vsebin.

Po nekaj dneh, prebitih za računalnikom je nastal izdelek, ki si ga lahko ogledate na začasnem naslovu:

<http://www.ljudmila.org/retina/sod>

Potrebno je poudariti, da je stran še vedno globoko v fazi nastajanja, na Internetu pa je na ogled izključno za člane društva - da si jo ogledajo in sporočijo svoje predloge. Le-teh bova zelo vesela in jih bova v okviru najinih možnosti vključila v vsebino domače strani.

Predvsem si želiva, da bi se našli sodelavci, ki bi napisali kakšen prispevek, morebiti odstopili diapozitiv ali celo prevzeli v urejanje katero od pod-strani. V tem primeru bi nato skrbeli za ažurno vsebino, midva pa bi kakopak poskrbela, da bo vsebina v prikupni obliki predstavljena na prostranstvih medmrežja.

Vse dodatne informacije so na voljo pri Klemnu Koslju in Urbanu Červeku, kateremu se lahko oglasite tudi na naslednji E-mail naslov:

urban.cervek@kiss.uni-lj.si .

(U. Č.)

XV. SVETOVNI ODONATOLOŠKI SIMPOZIJ COLGATE UNIVERSITY, HAMILTON, NEW YORK, U. S. A. 14. - 21. JULIJ, 1999

Vljudno vabljeni na XV. Svetovni odonatološki simpozij, ki se bo godil med 14. in 21. julijem 1999 na univerzi Colgate v Združenih državah Amerike. Časa za zbiranje in posredovanje informacij bo nedvomno še dovolj, zato razumite pričujoče obvestilo ponovno kot alarm za zbiranje denarja, seveda tisti, ki bi se simpozija želeli udeležiti. Najbolj nestrpni lahko dobite več informacij na naslednjih naslovih:

**DR. VICKY MCMILAN
223 ALUMNI HALL, COLGATE UNIVERSITY
HAMILTON, NY 13346, USA
FAX: ++ 1 315 824 7045
E-MAIL: VMCMILLAN@CENTER.COLGATE.EDU**

DR. JANET RITH-NAJARIAN
RIVER'S EDGE GEOGRAPHICS, P. O. BOX 453
BEMIDJI, MN 56601, USA
FAX: ++ 1 218 751 0154
E-MAIL: JRITH@VAX1.BEMIDJI.MSUS.EDU

(M. B.)

TEMATSKA ŠTEVILKA REC-OVEGA BILTENA ZA KREPITEV SODELOVANJA MED NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI IN LOKALNIMI SKUPNOSTMI

V Sloveniji aktivno deluje več kot 100 nevladnih organizacij, ki med svojimi dejavnostmi izvajajo tudi različne okoljevarstvene in naravovarstvene dejavnosti. V zadnjih letih je število teh organizacij skokovito naraslo, hkrati s tem pa se je močno povečal spekter njihovih dejavnosti. Kljub temu, da je delovanje nevladnih organizacij najpomembnejše ravno na lokalni ravni, saj so le-te ponavadi dobre poznavalke razmer in pomembne vzpodbujevalke rešitev, pa so primeri, kjer so lokalne oblasti to prepoznale le redki in bolj izjema kot pravilo.

Usmerjanje v trajnostni razvoj postavlja pred lokalne skupnosti potrebo po združevanju in vključevanju vseh razpoložljivih sil; potenciale, ki jih nevladne okoljske in naravovarstvene organizacije nedvomno skrivajo, je namreč mogoče izkoristiti le z boljšim medsebojnim poznavanjem in komunikacijo obeh partnerjev.

Upamo, da bo ta pobuda, zapisana v tematski aprilski številki REC-ovega Biltena obrodila sadove; navsezadnje gre le za prepoznavanje in združevanje interesov, ki naj bi nam bili vsem skupni. Med predstavitvami desetih nevladnih organizacij je našlo svoje mesto tudi Slovensko odonatološko društvo. Večji del vsebine, nekoliko podrobneje je bil predstavljen še projekt Bloška planota - močvirni biser Notranjske, povzemamo v naslednjih vrsticah:

Slovensko odonatološko društvo je bilo ustanovljeno leta 1992 (registrirano leta 1993) z namenom oživiti zanimanje za kačje pastirje (lat. *Odonata*) v Sloveniji ter povezati ljudi, ki se za to skupino žuželk zanimajo. Čeprav ima društvo sedež v

Ljubljani, potekajo favnistične, ekološke in naravovarstvene raziskave povsod po Sloveniji. Trenutno ima Slovensko odonatološko društvo 35 članov, večinoma študentov biologije, biologov in ljubiteljskih naravoslovcev.

Izdajamo društveno glasilo *Exuviae*, ki je namenjeno objavi strokovnih in znanstvenih odonatoloških člankov avtorjev iz prostora Alpe-Jadran ter društveni bilten *Erjavecija*, v katerem objavljamo novice, vabila, skratka karšnekoli informacije v zvezi s kačjimi pastirji.

V Slovenskem odonatološkem društvu posvetimo precej pozornosti tudi izobraževalni dejavnosti. Poleg priložnostnih srečanj in predavanj, redno organiziramo pomladne strokovne delavnice za določanje odraslih kačjih pastirjev, njihovih ličink in levov. Tako smo od leta 1993-1998 organizirali po dve na leto, poleg tega pa še nekaj poletnih strokovnih terenskih ekskurzij, kjer osvojeno znanje preiskusimo na terenu.

Bogate izkušnje imamo tudi pri organizaciji mednarodnih znanstvenih srečanj. Tako je Slovensko odonatološko društvo v juliju 1994 organiziralo I. Odonatološki simpozij za področje Alpe-Jadran; na njem je sodelovalo 37 udeležencev iz 12 evropskih držav. Med najpomembnejše projekte zadnjih let sodi nedvomno organizacija XIV. svetovnega odonatološkega simpozija med 12. in 23. julijem 1997 v Mariboru. Na tem uglednem mednarodnem srečanju smo gostili 73 udeležencev iz kar 23 držav sveta.

Zelo pomemben segment delovanja Slovenskega odonatološkega društva je plodno sodelovanje s sorodnimi nevladnimi organizacijami, predvsem na področjih organizacije raziskovalnih taborov, izobraževanja mladine in naravovarstvenih prizadevanj. V sodelovanju z ZOTKS - Gibanjem znanost mladini in Društvom za proučevanje dvoživk in plazilcev, organiziramo poletne mladinske raziskovalne taborne (Veržej '94, Podzemelj '95, Spodnje Duplje '96, Čatež '97), ki niso namenjeni le članom društva, ampak se jih vsako leto udeleži okoli 40 mladih naravoslovcev iz vse Slovenije. Člani Slovenskega odonatološkega društva redno sodelujejo tudi kot mentorji na mnogih drugih raziskovalnih taborih, kjer dopolnjujejo program z raziskavami kačjih pastirjev, vodnih in močvirskih življenjskih okolij ter varovanja le-teh. Povejmo še, da so podatki, zbrani na tovrstnih taborih, direktno uporabni kot gradivo pri inventarizaciji favne in flore Slovenije, hkrati pa raziskovalni tabori in srečanja pomembno dvigujejo naravovarstveno in okoljsko zavest v širšem prostoru.

Omenimo tudi, da je v letu 1997 Slovensko odonatološko društvo sodelovalo v akciji *Rastlina žival in biotop leta 1997*, ki jo za mlade naravoslovce v osnovnih in srednjih šolah že nekaj let vzorno organizirata Prirodoslovno društvo Slovenije ter Slovenski sklad za naravo.

Prav gotovo najpomembnejši projekt Slovenskega odonatološkega društva je izdelava Atlasa kačjih pastirjev (Odonata) Slovenije z Rdečim seznamom, ki je v knjižni obliki izšel pod okriljem Centra za kartografijo favne in flore v začetku julija 1997. V publikaciji so predstavljene naravne danosti Slovenije s stališča

bivališč kačjih pastirjev, sledi poglavje o metodologiji kartiranja in obdelavi podatkov ter predstavitev posameznih vrst kot najobsežnejši del atlasa. Tako je vsaka vrsta podrobno predstavljena v pisni obliki, njena razširjenost pa je prikazana na reliefnem zemljevidu Slovenije. Posebno poglavje je namenjeno naravovarstvu in rdečemu seznamu ter združbam, delo pa zaključujejo barvne fotografije vseh vrst kačjih pastirjev najdenih v Sloveniji, in fotografije glavnih tipov njihovih bivališč. Z izdajo publikacije je zaključena le ena od faz projekta, ki živi in se razvija še naprej. Podatkovno skladišče s prek 15000 favnističnimi podatki je namreč zasnovano tako, da daje takojšen vpogled v stanje favne kačjih pastirjev določenega območja in na ta način je naše znanje in delo tudi direktno uporabno v naravovarstvene namene.

Za konec še dodajmo, da ima Slovensko odonatološko društvo mlado članstvo, krog aktivnih sodelavcev pa se od ustanovitve širi, prav tako se večja intenziteta in kvaliteta njihovega udejstvovanja. Za društvo je značilna visoka stopnja prostovoljnega dela ter odprta, nesebična komunikacija in sodelovanje med člani. Kot pomankljivost našega delovanja je morda šteti nekoliko skromnejša konkretna naravovarstvena prizadevanja, čemur nameravamo v prihodnosti vsekakor posvetiti več pozornosti. Pri tem nam bo zagotovo v pomoč Atlas kačjih pastirjev Slovenije z Rdečim seznamom, v želji po informiranju in osveščanju javnosti pa kakopak ne bomo pozabili na pripravo zloženek ter brošur. Glavni problem našega delovanja je seveda financiranje naših dejavnosti, saj večji del sredstev, ki jih pridobimo s članarinami, namenimo izdajanju društvenega glasila in biltena. Uresničitev naših idej je tako odvisna od uspeha na redkih "tematskih" razpisih, upamo pa, da bomo v prihodnosti deležni večje pozornosti tudi s strani lokalnih skupnosti. Vkolikor nam je namreč želja po raziskovanju in ohranjanju narave skupna, je za korak do uspešnega partnerstva dovolj že ponujena roka...

Povzeto po: *Predstavitve NVO: Slovensko odonatološko društvo*. Bilten (april 1998), Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo, Ljubljana, str. 9-10.

(M. B.)

"III. ODONATOLOGICAL SYMPOSIUM OF THE ALPS - ADRIATIC REGIONAL COMMUNITY"

NARODNI PARK PAKLENICA, HRVAŠKA, 18. - 24. JULIJ, 1998

Po dveh uspešno organiziranih "Alpe - Adria" simpozijih, leta 1994 v Mariboru in leta 1996 na Dunaju, nas slovenske odonatologe pričakuje tretje tovrstno srečanje, ki se bo godilo v Dalmaciji, natančneje v narodnem parku Paklenica. Kraj odvijanja Simpozija se je tako z otoka Cresa premaknil

nekoliko južneje, skrbno izbrani simpozijški izleti, slikovita okolica in bližina morja, pa so že sami po sebi garancija, da bo srečanje odlično uspelo...

Natančnejše informacije, vključno s predvidenimi stroški kotizacije, namestitve, simpozijških izletov itd., so priložene prijavnicam, ki jih lahko dobite na sedežu našega društva.

Izdelan je tudi preliminarni program Simpozija, ki ga navajamo kar v originalu:

17 July	Pre-symposium field trip to National Park Plitvice Lakes
18 July	Pre-symposium field trip to National Park Plitvice Lakes & departure to Paklenica National Park, welcome gathering offered by the Paklenica NP Management Authority
19 July	Opening of Symposium with slides from 2nd Symposium in Austria. Paper & poster presentation
20 July	Field trip to Paklenica NP, late lunch in NP offered by NP Management Authority
21 July	Paper & poster presentation, Symposium dinner
22 July	Field trip to Island of Pag
23 July	Field trip to Zrmanja River
24 July	Field trip to Vransko lake, farewell cocktail
25 July	Departure

Čas za prijavo se izteka in vkolikor bi še kdo želel sodelovati na Simpoziju naj se nemudoma obrne na sedež našega društva ali organizatorja simpozija, katerega naslov sledi:

DR. MATIJA FRANKOVIĆ
BARUTANSKI BREG 30
HR - 10000 ZAGREB
HRVAŠKA
TEL. & FAX.: ++ 3851-6118-970
FAX.: ++3851-537203
E-MAIL: MFRANKOV@DUZO.TEL.HR

(M. B.)

KAČJI PASTIRJI NA INTERNETU

V tretji številki *Erjavecie* so bili navedeni nekateri naslovi domačih strani z raznoliko odonatološko tematiko širom po medmrežju. Naj tokrat

nekoliko podrobneje predstavimo nekatere strani, ki so posvečene kačjim pastirjem in so pomembne v svetovnem merilu.

**SOCIETAS INTERNATIONALIS ODONATOLOGICA - INTERNATIONAL
ODONATOLOGICAL FOUNDATION S.I.O.**

<http://members.aol.com/fsio/sio.htm>

Kdor je že prijel v roke časopis *Odonatologica*, bo takoj opazil podobnost ozadja z značilno zeleno obarvanimi platnicami te revije. Vsebina domače strani je razdeljena na tri tematske sklope s povezavami na nove strani.

V prvem delu - informacijah - lahko preberemo novice o reorganizaciji društva v fondacijo, nekaj informacij o vodstvu, kdor pa prejema časopis *Odonatologica* se lahko najde na seznamu naročnikov. Predstavljene so publikacije, ki jih izdaja S.I.O., kar je zelo koristno. Lahko si ogledate, kateri članki so bili do sedaj objavljeni v časopisu *Odonatologica*, predstavljenih je tudi nekaj izvlečkov, ki redno izhajajo v *Odonatological Abstracts*. Seznami objavljenih člankov so pripravljene tudi za *Notulae Odonatologicae* ter *Advances in Odonatology* z zanimivimi prispevki s simpozijev, kakor tudi za *S.I.O. Rapid Communications*. Preberete lahko zadnjo objavljeno številko biltena *Selysia* ali pa si ogledate revijo *Petalura* (pripravlja jo S.I.O. Specialist Group for Systematic and Phylogenetic Odonatology), ki ima tudi samostojno domačo stran. Predstavljenih je še nekaj drugih publikacij, tudi vse, ki jih izdajajo regionalna društva, ne glede na povezanost z S.I.O.. Simpozijem je namenjena posebna stran, na kateri je objavljeno vabilo za svetovni simpozij leta 1999 v ZDA, tu predstavljenemu kot XV. International Symposium of Odonatology. Omenjen je seveda tudi III. Odonatological Symposium of the Alps - Adriatic Regional Community, o čemer lahko več preberete tudi v tej številki *Erjavecje*.

Drugi del ponuja: povezavo na strani antikvariata S.I.O., z najnovejšim objavljenim katalogom (članki in revije z zaporednimi številkami od 1291 do 1343), seznam fosilnih vrst kačjih pastirjev, nekaj skeniranih fotografij in izbor zanimivejših odonatoloških strani. Ob "kliku" na katero od naslednjih treh povezav boste morali počakati nekaj več časa, saj le-te vodijo do slovarja filogenetske sistematike, časovne preglednice zemljine zgodovine in predvsem obsežne odonatološke bibliografije z več kot 1300 citiranimi članki.

V tretjem in zadnjem delu je nekaj povezav, ki vodijo na druge odonatološke stani na Internetu: k seznamu elektronskih naslovov nekaterih odonatologov, zbirki naslovov odonatoloških domačih strani, strani o filogenetski sistematiki kačjih pastirjev... Preberete lahko recenzijo najnovejšega svetovnega odonatološkega kataloga (STEINMANN, H., 1997. *World Catalogue of Odonata*, Vol. 1: *Zygoptera*, Vol. 2: *Anisoptera*. Walter de Gruyter, Berlin-New York), za borih 10.000 DM pa je lahko po vas poimenovana tudi katera od fosilnih vrst kačjih pastirjev.

**ODONATA INFORMATION NETWORK IN THE INTERNATIONAL
ODONATA RESEARCH INSTITUTE - IORI**
<http://www.afn.org/~iori/>

Poleg povezav na domače strani S.I.O. in WDA vodijo te še do predstavitvene strani IORI - mednarodnega odonatološkega inštituta s Floride. Lahko se podate na strani vseameriškega odonatološkega društva, ogledate si lahko, kako je urejena njihova zbirka, ali pa preberete kaj o lokalnih publikacijah in dogodkih. Koristni se lahko izkažejo tudi nasveti o lovu in shranjevanju kačjih pastirjev. Objavljenih je nekaj seznamov regionalnih favn, zaenkrat prevsem ameriških, in če želite, lahko svoj elektronski naslov objavite na posebej za to namenjeni strani. Preko Interneta lahko naročite nekaj knjig, predvsem pa vrečke za shranjevanje ujetih osebkov. Ponujajo pa vam tudi pomoč pri reševanju odonatoloških problemov, naj bodo to informacije, podatki ali primerki katere od vrst.

WORLDWIDE DRAGONFLY ASSOCIATION - WDA
<http://powell.colgate.edu/wda/dragonfly.htm>

Povezave z glavne strani nas vodijo do podstrani na katerih so opisani razlogi za nastanek društva, predstavljena sta tudi statut in vodstvo. Dobršen del prostora je odmerjen simpozijem, predvsem svetovnemu simpoziju leta 1999 v Združenih državah Amerike, tu predstavljenemu kot prvi WDA simpozij. Omenjen je tudi tretji simpozij Alpe - Jadran, ki se bo odvijal v hrvaškem narodnem parku Paklenica. Najavljen je skorajšnji prihod novega odonatološkega časopisa, ki se bo imenoval *The International Journal of Odonatology*, z "vzdevkom" - *Pantala*. Preberete lahko tudi obe številki biltena *Agrion*, ki skrbi za informiranje članov društva. Stran je zaključena s novičkami, kakorkoli povezanimi s kačjimi pastirji.

Za konec pa še dve strani s seznamami odonatoloških domačih strani:

<http://www.clarku.edu/~tartiss/odonate.html>

in že v tretji številki *Erjavecije* predstavljena "...verjetno najpopolnejša zbirka naslovov..."

<http://www.capecod.net/~bnikula/on4.htm>

(A. Š.)

KAČJI PASTIRJI V LEPOSLOVJU

86. Kačec ali Kačji pastir. Kačja kraljica s krono.

I. Kjer je mnogo kač, imajo vselej poglovarja med seboj, ki mu pravijo Kačec. Kačec ima na glavi tako rožo kakor petelin. Zbrane kače imajo v sredi med seboj jabolko, ki ima v sebi čudodelno moč. Kdor hoče jabolko dobiti, naj potoči med kače plužno kolo. Vse zbežijo za kolesom, jabolko pa pustijo. Komur se posreči dobiti to jabolko, bo imel vselej vsega dovolj: ako namreč dene jabolko med žito, ne bo žitnica nikoli prazna; ako ga dene v vinski sod, ne bo čepek nikoli suh.

Kjer leta Kačec ali Kačji pastir, tam je kača in se torej tam ni varno kopati. Kačji pastir ima pik strupen za devet kač.

II. V ptujski okolici pripovedujejo ljudje o velikanski, s krono venčani morski kači, ki je kraljica vseh drugih in ki zmerom prebiva v vodi. O lepih pomladanskih dnevih pušča sicer svojo krono, ki je milijone vredna, na obrežju, pa gorje človeku, ki bi se predrznil vzeti jo. Ona samo zabrlizgne, in v trenutku se zbero okoli nje druge kače ter planejo za tatom in ga raztrgajo na drobne kosce.

III. Tudi Prekmurci si pripovedujejo marsikaj o kačjem »cmeru«. Ta cmer ima namreč tako lastnost, da reči, h kateri se dene, nikdar ne zmanjka. Tako se na priliko tistemu, ki ga dene k penzom, ni treba bati, da bi mu penezi kdaj zmanjkali, pa naj jih razsipa, kakorkoli hoče. Narod ima dosti pripovedi, v katerih se slavijo junaki, ki so si po nevarnem boju pridobili takšen cmer. Kačec ali kačji kralj nosi ta nakit na glavi.

»Slovenci smo kot starodaven narod ohranili v svojem izročilu številne bajke in pripovedke, ki so bile izdane v več zbirkah. Najbolj obsežna med njimi je prav zbirka Jakoba Kelemine, ki je izšla v Celju leta 1930.« Tako je med drugim zapisano v predgovoru k ponatisu zbirke

pripovedk iz katerega je privzet zgornji sestavek. Za vse tiste, ki bi želeli prebrati še kakšno zgodbo je tukaj tudi natančen naslov: KELEMINA, J., 1997. *Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva z mitološkim uvodom*. Studio Ro, Založništvo Humar, Bilje. 334 str.

(B. K.)

PRAVNI RED NA PODROČJU VARSTVA NARAVE

Kot smo obljubili že v tretji številki biltena *Erjavec*, vam predstavljamo Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst. Vsakdo je gotovo že slišal zanjo, поближе pa je ne pozna prav vsak. Tudi kačji pastirji so vključeni vanjo in to prav vse vrste, zato je prav, da jo prebere sleherni odonatolog! Sicer pa Uredba v praksi živi le na papirju; pri konkretnih kršitvah zakonskih določil posledic in sankcij ponavadi ni - do izraza pride neusklajenost s krovnimi zakoni na področju varstva narave, neučinkovitost inšpekcijskih služb in še bi lahko naštevali. Le upamo lahko, da bo z nekaterimi stvarmi pometel novi Zakon o varstvu narave, ki ga željno pričakujemo že kar preveč časa...

UREDBA O ZAVAROVANJU OGROŽENIH ŽIVALSKIH VRST

(Uradni list RS, 57, str. 2851-2854 z dne 14. 10. 1993)

1. člen

Za naravno znamenitost se razglasajo naslednje živalske vrste, katerih obstoj je ogrožen zaradi redkosti, sprememb v okolju, naravnega zmanjševanja njihovih populacij ali zaradi vpliva človeka (v nadaljevanju: zavarovane živalske vrste):

KOPENSKA IN SLADKOVODNA FAVNA:

MEHKUŽCI (MOLLUSCA)

veliki vrtni polž (*Helix pomatia*); vrsta polža *Helix cincta*; vrsta polža *Cryptomphalus aspersus*; školjke (Bivalvia), vse sladkovodne vrste

PIJAVKE (HIRUDINEA)

medicinska pijavka (*Hirudo medicinalis*)

DESETERONOŽNI RAKI (CRUSTACEA: DECAPODA)

potočni rak (*Astacus astacus*); navadni koščak (*Austropotamobius torrentinum*); primorski koščak (*Austropotamobius pallipes*)

PAJKI (ARANEA)

vodni pajek (*Argyroneta aquatica*); vrsta pajka *Eresus niger*; vrsta pajka *Dolomedes plantarius*

ŽUŽELKE (INSECTA)**kačji pastirji (red Odonata), vse vrste;**

vrsta kobilice (*Saga pado*); navadni paličnjak (*Bacillus rossii*); čebele in čmrliji (družina Apidae), vse prostoživeče vrste; mravlje rodu *Formica* sp., vse vrste; metuljčnica (*Libelloides macaronius*); orjaški krešič (*Carabus gigas*); planinski kozliček (*Rosalia alpina*); kovač (*Ergates faber*); strojar (*Prionus coriarius*); vrsta hrošča kozlička *Aegosoma scabricorne*; nosorožec (*Oryctes nasicornis*); rogač (*Lucanus cervus*); eremit ali puščavnik (*Osmoderma eremita*); gorski apolon (*Parnassius apollo*); veliki nočni pavlinček (*Saturnia pyri*); kraški nočni pavlinček (*Perisomena caecigena*); vrsta pedica *Erannis ankeraria*; vrsta prelca *Drymonia vittata*

OBLoustKE (CYCLOSTOMATA)

piškurji (družina Petromyzontidae), vse vrste

RIBE (PISCES)

kečiga (*Acipenser ruthenus*); primorska podust (*Chondrostoma genei*); velika senčica (*Umbra krameri*); solinarka (*Cyprinodon fasciatus*); potočni glavoč (*Padogobius martensi*); zet (*Gasterosteus aculeatus*); smrkavica (*Blennius fluviatilis*); črnooka (*Abramis sapo*); divji krap (*Cyprinus carpio*); pezdirk (*Rhodeus sericeus amarus*); blistavec (*Leuciscus souffia agassizii*); zvezdogled (*Gobio uranoscopus uranoscopus*); beloplavuti globoček (*Gobio albipinnatus vladkovii*); belica (*Leucasptus delineatus delinatus*); sabljarka (*Pelecus cultratus*); kosalj (*Abramis ballerus*); mazenica (*Rutilus rubilio aul*); pisanka (*Alburnoides bipunctatus bipunctatus*); primorski blistavec (*Leuciscus souffia muticellus*); primorska belica (*Alburnus alburnus alborella*); pegunca (*Chalcaburnus chalcoides mentho*); smrkež (*Gymnocephalus schraetzer*); okun (*Gymnocephalus cernuus*); grbasti okun (*Gymnocephalus baloni*); čep (*Zingel zingel*); upiravec (*Zingel streber*); činklja (*Misgurnus fossilis*); kapelj (*Cottus gobio*); nežica (*Cobitis taenia taenia*); velika nežica (*Cobitis elongata elongata*); zlata nežica (*Cobitis aurata*); babica (*Noemacheilus barbatulus barbatulus*)

DVOŽIVKE (AMPHIBIA)

močeril (*Proteus anguinus*); pupki rodu *Triturus*, vse vrste; planinski močerač (*Salamandra atra*); nižinski urh (*Bombina bombina*); višinski urh (*Bombina variegata*); navadna česnovka (*Pelobates fuscus*); navadna krastača (*Bufo bufo*); zelena krastača (*Bufo viridis*); zelena rega (*Hyla arborea*); debeloglavka (*Rana ridibunda*); pisana žaba (*Rana lessonae*); zelena žaba (*Rana x esculenta*); barska žaba (*Rana arvalis*); sekulja (*Rana temporaria*); rosnica (*Rana dalmatina*); laška žaba (*Rana latastei*)

PLAZILCI (REPTILIA)

močvirska sklednica (*Emys orbicularis*); kuščarice (družina Lacertidae), vse vrste; slepec (*Anguis fragilis*); navadni gož (*Elaphe longissima*); progasti gož (*Elaphe quatuorlienata*); črnica (*Coluber viridiflavus carbonarius*); belica (*Coluber gemonensis*); kobranka (*Natrix tessellata*); belouška (*Natrix natrix*); smokulja (*Coronella austriaca*); mačjeoka kača (*Telescopus fallax*); južnoevropska zrva (*Malpolon monspessulanus*); rilčasti gad (*Vipera aspis*); navadni gad (*Vipera berus*); modras (*Vipera ammodytes*)

PTIČI (AVES)

slapniki (družina Gaviidae), vse vrste; ponirki (družina Podicipedidae), vse vrste; kormorani (družina Phalacrocoracidae), vse vrste; pelikani (družina Pelecanidae), vse vrste; štoklje (družina Ciconiidae), obe vrsti; čaplje (družina Ardeidae), vse vrste; ibisi (družina Threskiornithidae), vse vrste; gosi in labodi (poddružina Anserinae), vse vrste; race (poddružina Anatinae), vse vrste, razen race mlakarice (*Anas platyrhynchos*); ujede (red Falconiformes), vse vrste; gozdne kure (poddružina Tetraoninae), vse vrste; kotorna (*Alectoris graeca*); prepelica (*Coturnix coturnix*); mokoži (družina Rallidae), vse vrste; deževniki (družina Charadriidae), vse vrste; sloke, kljunači (družina Scolopacidae), vse vrste; prlivka (*Burhinus oedipnemus*); galebi (družina Laridae), vse vrste; čigre (družina Sternidae), vse vrste; golobi in grlice (družina Columbidae), vse vrste; kukavica (*Cuculus canorus*); sove (družina Strigidae), vse vrste; ležetrudnik ali podhujka (*Caprimulgus europaeus*); hudourniki (družina Apodidae), vse vrste; zlatovranka (*Coracias garrulus*); vodomec (*Alcedo atthis*); čebelar (*Merops apiaster*); smrdokavra (*Upupa epops*); žolne, detli in vijeglavka (družina Picidae), vse vrste; pevci (red Passeriformes), vse vrste, razen šoje (*Garrulus glandarius*), srake (*Pica pica*) in sive vrane (*Corvus cornix*)

SESALCI (MAMMALIA)

rovke (družina Soricidae), vse vrste: beloprski jež (*Erinaceus concolor*); rjavoprski jež (*Erinaceus europaeus*); navadni krt (*Talpa europaea*); netopirji (red Chiroptera), vse vrste; planinski zajec (*Lepus timidus*); veverica (*Sciurus vulgaris*); podlessek (*Muscardinus avellanarius*); drevesni polh (*Dryomys nitedula*); hrček (*Cricetus cricetus*); volk (*Canis lupus*); dihur (*Mustela putorius*); mala podlasica (*Mustela nivalis*); velika podlasica (*Mustela erminea*); vidra (*Lutra lutra*); rjavi medved (*Ursus arctos*); navadni ris (*Lynx lynx*); divja mačka (*Felis silvestris*)

MORSKA FAVNA:

SPUŽVE (DEBLO PORIFERA), vse vrste

VRTINČARJI (RAZRED TURBELLARIA), vse vrste

NITKARJI (PODDEBLO NEMERTINA), vse vrste

OŽIGALKARJI (CNIDARIA)

valjasta vetrnica (*Cerianthus membranaceus*); kamena koral (*Cladocora caespitosa*); koralnjaki rodu *Parazoanthus* sp., vse vrste; koralnjaki rodu *Epizoanthus* sp., vse vrste; koralnjaki rodu *Alcyonium* sp., vse vrste; koralnjaki rodu *Eunicella* sp., vse vrste

MEHKUŽCI (MOLLUSCA)

vrsta polža *Astrea rugosa*; vrsta polža *Mitra zonata*; vrsta polža *Cassidaria echinophora*; polži zaškrgarji (red Opisthobranchia), vse vrste; leščur (*Pinna nobilis*); morski datelj (*Lithophaga lithophaga*); vrsta školjke *Lima lima*; vrsta školjke *Lima inflata*

MNOGOŠČETINCI (POLYCHAETA)

Spalanzanijev cevkar (*Spirographis spallanzani*); cevkar *Serpula* (*Serpula vermicularis*); vrsta mnogoščetinca *Eunice aphroditis*

SIPUNKULIDI (PODDEBLO SIPUNCULIDA), vse vrste

ZVEZDAŠI (PODDEBLO ECHIURIDA), vse vrste

RAKI (CRUSTACEA)

jastog (*Astacus gammarus*); vrste rakov: *Dromia vulgaris*, *Upogebia litoralis*, *Pilumnus hirtellus*, *Pachygrapsus marmoratus*, *Maia squinado*, *Maia verrucosa*, *Inachus dorsettensis*, *Macropodia longirostris*, *Macropodia rostrata*, *Pinnotheres pinnotheres*, *Eryphia spinifrons*, raki rodov (*Lissa* ssp., *Pisa* ssp., *Lambrus* ssp., *Galathea* ssp.), vse vrste

MAHOVNJAKI (BRYOZOA)

vrsta mahovnjaka *Retepora beaniana*

RAMENONOŽCI (RAZRED BRACHIOPODA), vse vrste

IGLOKOŽCI (ECHINODERMATA)

morska lilija (*Antedon mediterranea*); vrsta morskega ježka *Spatangus purpureus*; vrsta morske zvezde *Anseropoda placenta*; vrsta morske zvezde *Marthasterias glacialis*

ČREVOŠKRGARJI (RAZRED ENTEROPNEUSTA), vse vrste

BREZGLAVCI (ACRANIA)

škrgoustka (*Branchiostoma lanceolatum*)

PLAŠČARJI (PODDEBLO TUNICATA), vse vrste

OBLOUSTKE (CYCLOSTOMATA)

glenavica (*Myxine glutinosa*)

RIBE (PISCES)

vrsta ribe hrustančnice *Cetorhinus maximus*; vrste rib kostnic *Hippocampus guttulatus*, *Johnius umbra*, *Lepadogaster gouni*, *Mola mola*, *Syngnatus ssp.*, *Nerophis ophidion*

PLAZILCI (REPTILIA)

morske želve (red *Chelonia*), vse vrste

SESALCI (MAMMALIA)

kiti (red *Cetacea*), vse vrste

Poleg navedenih so naravna znamenitost še vse vrste metuljev (*Lepidoptera*) in hroščev (*Coleoptera*) nad gozdno mejo, vse živalske vrste, ki stalno žive v podzemeljskih jamah in podzemeljskih vodah (prave jamske živali) ter vse vrste živali, ki se preko ozemlja Slovenije selijo.

2. člen

Za naravno znamenitost je šteti žive in mrtve živali vrst iz 1. člena uredbe, in sicer v vseh razvojnih oblikah (jajca, ličinke, bube, mladiči in odrasle živali) ter dele mrtvih živali (lobanje, kože, kožuhi, suhi preparati in podobno).

3. člen

Živali zavarovanih vrst je prepovedano loviti, ubijati, preparirati, zastrupljati, prodajati, posredovati pri njihovi prodaji, kupovati ali darovati, izvažati ali odnašati v tujino ter namerno vznemirjati v njihovem naravnem okolju ter uničevati, poškodovati, zbirati in prenašati njihova gnezda, legla in jajca oziroma njihove razvojne oblike.

Živali zavarovanih vrst sesalcev, ptičev, plazilcev ter močerila, ni dovoljeno zadrževati v ujetništvu.

V življenjski prostor zavarovanih vrst ni dovoljeno naseljevati novih vrst, ki bi lahko ogrožale živali zavarovanih vrst.

Prepovedi, določene v gornjih treh odstavkih tega člena ne veljajo za živali zavarovanih vrst, ki so vzrejene v umetnih razmerah.

4. člen

Minister, pristojen za kulturo, po predhodnem mnenju ministra, pristojnega za okolje, lahko začasno prepove ali omeji poseg ali dejavnost, ki neposredno ogroža življenjski prostor zavarovane vrste, pri čemer upošteva redkost življenjskega prostora in ogroženost vrste.

Minister, pristojen za kmetijstvo in gozdarstvo, lahko po predhodnem mnenju ministra, pristojnega za kulturo, in ministra, pristojnega za okolje, izda prepoved ali omejitev iz prejšnjega odstavka tega člena, ko poseg ali dejavnost ogroža življenjski prostor zavarovane lovne ter sladkovodne in morske ribolovne vrste.

Trajno prepoved ali omejitev iz prvega in drugega odstavka izda Vlada Republike Slovenije.

S predpisom iz prejšnjih odstavkov se določi območje življenjskega prostora ter poseg ali dejavnost, ki neposredno ogroža življenjski prostor zavarovanih vrst, predpis iz prvega in drugega odstavka pa še čas trajanja prepovedi oziroma omejitev, ki pa ne sme biti daljši od dvanajstih mesecev.

5. člen

Lov na medveda, risa in volka ni dovoljen. Minister, pristojen za kmetijstvo in gozdarstvo, lahko izjemoma dovoli lov na medveda, risa in volka.

6. člen

Minister, pristojen za kulturo, lahko dovoli izjemen lov, odlov, zbiranje, vzrejo, prepariranje, prenašanje, zadrževanje v ujetništvu, raziskovanje, razpošiljanje, odnašanje ali izvoz v tujino živali zavarovanih vrst, če je to potrebno za znanstveno-raziskovalno delo, za vzgojo, za strokovno gojitev zavarovanih živali z namenom, da se poveča njihovo število v naravi ali če gre za druge strokovno utemeljene razloge.

Minister, pristojen za kulturo, lahko dovoli odlov živali zavarovanih vrst iz narave zaradi vzrejanja v prehrabene in druge uporabne namene.

Minister, pristojen za kulturo, lahko izda dovoljenje za vzrejo živali zavarovanih vrst v prehrabene in druge uporabne namene.

Minister, pristojen za kmetijstvo in gozdarstvo, lahko po predhodnem mnenju ministra, pristojnega za kulturo, izdaja dovoljenja iz gornjih treh odstavkov tega člena, ko se dovoljenja nanašajo na zavarovane lovne ter sladkovodne in morske ribolovne vrste.

7. člen

Minister, pristojen za kulturo, lahko izjemoma dovoli poseg v naravni razvoj živali zavarovanih vrst ali v njihovo življenjsko okolje, še je to neogibno potrebno iz ekoloških, gospodarskih ali higiensko-sanitarnih razlogov.

Minister, pristojen za kmetijstvo in gozdarstvo, lahko po predhodnem mnenju ministra, pristojnega za kulturo, izjemoma dovoli poseg iz prvega odstavka tega člena, ko se dovoljenje nanaša na zavarovane lovne ter sladkovodne in morske ribolovne vrste.

8. člen

Najditelj mrtvih sesalcev in ptičev zavarovanih vrst je dolžan o najdbi obvestiti pristojno veterinarsko službo.

Veterinarska služba je dolžna v postopku ugotavljanja vzrokov bolezni ali smrti ravnati z največjo možno skrbnostjo, da se truplo ne poškoduje ter o najdbi obvestiti Prirodoslovni muzej Slovenije in omogočiti strokovnim delavcem muzeja sodelovanje pri izvajanju strokovnih dejanj in prevzem trupla.

Najditelj poškodovanih oziroma onemoglih živali zavarovanih vrst vretenčarjev je dolžan o najdbi obvestiti pristojno strokovno organizacijo, ki odloči o oddaji take živali v azil.

9. člen

Škodo, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst na premoženju, mora lastniku na njegov predlog in po predpisanem postopku povrniti ministrstvo, pristojno za kulturo, razen povračila škode, ki jo povzroči divjad in jo ureja zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SRS, št. 25/76).

10. člen

Nadzor nad izvajanjem te uredbe opravljata lovška in ribiška inšpekcija in republiška tržna inšpekcija.

Inšpektor zaseže predmete, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za prekršek, ali pa so nastali s prekrškom.

Inšpektor je dolžan predmete, ki jih zaseže takoj s predlogom za prekršek predati pristojnemu organu za postopek o prekrških.

11. člen

Imetniki živali zavarovanih vrst so dolžni v šestih mesecih po uveljavitvi uredbe spustiti na prostost vse tiste zdrave živali, ki so sposobne preživeti v naravi.

Imetniki živali zavarovanih vrst, ki jih ni mogoče spustiti na prostost, so dolžni v šestih mesecih po uveljavitvi uredbe zaprositi za izjemno dovoljenje za zadrževanje teh živali v ujetništvu.

O izdaji dovoljenja odloči upravni organ, pristojen na podlagi 6. člena te uredbe, na podlagi vloge imetnika živali zavarovane vrste, ki mora vsebovati predvsem naslednje podatke:

1. ime, priimek, naslov in poklic imetnika živali;
2. vrsta in število primerkov vrste živali v ujetništvu;
3. razlogi za zadrževanje v ujetništvu, opis zdravstvenega stanja živali;
4. življenjski pogoji živali v ujetništvu.

V primeru, da imetnik živali ne izpolnjuje minimalnih prostorskih, higienskih in drugih pogojev za izdajo izjemnega dovoljenja, se odredi oddaja živali v azil.

12. člen

Trupla živali zavarovanih vrst, ki se uporabljajo v izobraževalne, znanstvene in druge namene morajo biti že v času obdelave ustrezno popisana in označena.

Vse osebe, ki v času uveljavitve uredbe posedujejo v zvezi z opravljanjem svoje dejavnosti (npr. preparatorstvo) trupla živali zavarovanih vrst, so jih dolžne evidentirati ter ustrezno označiti.

Podrobno navodilo o popisu ter označevanju živalskih trupel zavarovanih vrst izda v dveh mesecih po uveljavitvi uredbe minister, pristojen za kmetijstvo in gozdarstvo.

13. člen

Z denarno kaznijo najmanj 50.000 SIT se kaznuje za prekršek pravna oseba ali posameznik, ki stori prekršek v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti:

1. če lovi, ubija, preparira, zastrupi, proda, posreduje pri prodaji, kupi ali daruje, izvozi ali odnese v tujino ter namerno vznemirja v naravnem okolju ter uniči, poškoduje, zbira in prenaša gnezda, legla in jajca oziroma razvojne oblike živali zavarovanih vrst (prvi odstavek 3. člena);
2. če lovi živali zavarovanih vrst sesalcev, ptičev, plazilcev ter močerila zadržuje v ujetništvu (drugi odstavek 3. člena);
3. če v življenjski prostor zavarovanih vrst naseljuje nove vrste, in ki bi lahko ogrožale živali zavarovanih vrst (tretji odstavek 3. člena);
4. če brez dovoljenja ministra, pristojnega za kmetijstvo in gozdarstvo, lovi medveda, risa in volka (5. člen);
5. če brez dovoljenja pristojnega ministra goji živali zavarovanih vrst v prehrabene in druge namene (tretji odstavek v zvezi s prvim odstavkom 6. člena);

6. če brez dovoljenja pristojnega ministra izvrši poseg v naravni razvoj živali zavarovanih vrst (prvi in drugi odstavek 7. člena);
7. če po šestih mesecih od uveljavitve uredbe ne izpusti na prostost tiste zdrave živali zavarovanih vrst, ki so sposobne preživeti v naravi (prvi odstavek 11. člena);
8. če po preteku šestih mesecev od uveljavitve uredbe zadržuje živali zavarovanih vrst v ujetništvu brez izjemnega dovoljenja pristojnega upravnega organa (drugi odstavek 11. člena);
9. če poseduje trupla živali zavarovanih vrst, ki niso popisana in označena v skladu z navodili (prvi odstavek 12. člena);
10. če ne evidentira in označi v skladu z navodili trupel, ki jih poseduje v zvezi z opravljanjem svoje dejavnosti v času uveljavitve uredbe (drugi odstavek 12. člena);

Z denarno kaznijo najmanj 8.000 SIT se kaznuje tudi odgovorno osebo pravne osebe, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

Z denarno kaznijo najmanj 8.000 SIT se kaznuje fizična oseba, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

Poleg denarne kazni se storilcem prekrškov iz prvih treh odstavkov tega člena izreče tudi varstveni ukrep obveznega odvzema predmetov, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za prekršek, ali pa so nastali s prekrškom.

14. člen

Z denarno kaznijo najmanj 30.000 SIT se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če o najdbi mrtvih sesalcev in ptičev zavarovanih vrst ne obvesti veterinarske službe (prvi odstavek 8. člena);
2. če o najdbi poškodovanih oziroma onemoglih živali zavarovanih vrst vretenčarjev ne obvesti strokovne organizacije (tretji odstavek 8. člena).

Z denarno kaznijo najmanj 5.000 SIT se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

Z denarno kaznijo najmanj 5.000 SIT se kaznuje fizična oseba, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

15. člen

Do določitve postopka iz 9. člena te uredbe se škoda ugotavlja po določilih zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SRS, št. 25/76).

16. člen

Ta uredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

št. 323-06/93-2/1-8

Ljubljana, dne 30. septembra 1993

Vlada Republike Slovenije
dr. Davorin Kračun l.r.
Podpredsednik

DODATEK K GRADIVU ZA ODONATOLOŠKO BIBLIOGRAFIJO SLOVENIJE V.

Pod tem imenom bodo tudi v prihodnje v *Erjaveciji* zbrani naslovi odonatološke literature, ki je izšla po objavi Gradiva za odonatološko bibliografijo Slovenije (KIAUTA, B., 1994. *Exuviae* 1/1: 9-15). Ob tej priložnosti vas najlepše naprošam, da pošljete kopije vsakršnih objavljenih notic, sestavkov ali člankov, ki vsebujejo favnistične podatke za ozemlje Slovenije ali se kako drugače dotikajo kačjih pastirjev na naslov: **Matjaž Bedjanič, Fram 117/a, SI-2313 Fram**. Kot vedno bo poskrbljeno, da bo vaš prispevek omejen tudi v *Odonatological Abstracts*, ki so sestavni del uglednega mednarodnega odonatološkega časopisa *Odonatologica*.

201. BABIJ, V., M. BEDJANIČ, S. TOME & A. SELIŠKAR, 1997. *Rastlina, žival in biotop leta 1997*. Sklad za naravo & Prirodoslovno društvo Slovenije, Ljubljana. 8 str..
202. BEDJANIČ, M., 1997. Raziskovalni tabor študentov biologije Središče ob Dravi '97. *Erjavecija* 4: 10-11.
203. BEDJANIČ, M., A. GOGALA, I. LESKOVAR, S. POLAK, K. POBOLJŠAJ & R. VEROVNIK, 1997. *Bloška planota - močvirni biser Notranjske*. Slovensko odonatološko društvo, Societas herpetologica slovenica & Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana. 8 str..
204. BEDJANIČ, M., 1998. Kačji pastirji (Odonata). *Gea* 8(2): 28-29.
205. BEDJANIČ, M., 1998. Pisani svet kačjih pastirjev. *Gea* 8(2): 42-45.
206. BEDJANIČ, M., 1998. *Predstavitve NVO: Slovensko odonatološko društvo*. Bilten (april 1998), Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo, Ljubljana: 9-10.
207. ČERVEK, U., 1997. Poročilo odonatološke skupine. V: I. Kodele Krašna (ured.), Raziskovalni ekološki tabor "Goče 97", str. 36-40, Zveza prijateljev mladine Ajdovščina, Ajdovščina.
208. DIJKSTRA, K. D., P. EDELAAR, K. GOUDSMITS, V. KALKMAN, R. KETELAAR & M. WASSCHER, 1997. Van heros naar hylas, Libellen in Slovenië en Oostenrijk. *NieuwBr. ned. Ver. Libellenstudie* 1(3): 8-9.
209. EDELAAR, P., 1997. Het Internationale Libellensymposium Maribor, Slovenië, juli 1997. *NieuwBr. ned. Ver. Libellenstudie* 1(3): 7.

210. GRAND, D., 1996. *Coenagrion mercuriale* (Charpentier, 1840). V: Helsdingen van, P. J., L. Willemse & M. C. D. Speight (ured.), Background information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention, Part II - Mantodea, Odonata, Orthoptera and Arachnida, str. 245-253, Nature and environment 80, Council of Europe Publishing, Strasbourg Cedex.
211. GRAND, D., 1997. *Somatochlora meridionalis* Nielsen, 1935 (Odonata, Anisoptera) - Analise bibliographique et compléments biologiques. *Martinia* 13(3): 67-86.
212. HUDOKLIN, A. & A. SOVINC, 1997. Novo življenje opuščanih glinokopov. *Proteus* 60(3):104-110, 143.
213. KIAUTA, M., 1997. "Kačji pastir" ("Dragonfly"), the society of friends of nature and arts in Cerknica, Slovenia. *Notul. odonatol.* 4(10): 163-164.
214. KOČEVAR, B., 1998. Ljudje se ne zavedamo bogastva na svojem dvorišču. *Tednik*, Ptuj 51(4): 6. (29.01.1998)
215. KOTARAC, M., 1996. *Namakalni sistem v Podravju. Presoja vplivov na okolje. Akumulacija Požeg: kačji pastirji (Odonata)*. Vodnogospodarski biro, Maribor. 8 str.
216. KOTARAC, M., 1997. *Atlas kačjih pastirjev*. Bilten (november 97), Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo, Ljubljana: 12.
217. PIRNAT, A., 1997. Mladinski biološki raziskovalni tabor Trebnje '97. *Erjavecija* 4: 8-9.
218. POBOLJŠAJ, K., 1997 (ured.). *Poročilo: Presoja vplivov na okolje za AC odsek Cogetinci - Radmožanci za floro in vegetacijo, favno ter biotope*. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana. IV+20 str., 13 prilog.
219. SCHORR, M., 1996. *Leucorrhinia caudalis* (Charpentier, 1840). V: Helsdingen van, P. J., L. Willemse & M. C. D. Speight (ured.), Background information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention, Part II - Mantodea, Odonata, Orthoptera and Arachnida, str. 279-291, Nature and environment 80, Council of Europe Publishing, Strasbourg Cedex.
220. SCHORR, M., 1996. *Leucorrhinia pectoralis* (Charpentier, 1825). V: Helsdingen van, P. J., L. Willemse & M. C. D. Speight (ured.), Background information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention, Part II - Mantodea, Odonata, Orthoptera and Arachnida, str. 292-307, Nature and environment 80, Council of Europe Publishing, Strasbourg Cedex.
221. SCHORR, M., 1996. *Lindenia tetraphylla* (Vander Linden, 1825). V: Helsdingen van, P. J., L. Willemse & M. C. D. Speight (ured.), Background

- information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention, Part II - Mantodea, Odonata, Orthoptera and Arachnida, str. 308-314, Nature and environment 80, Council of Europe Publishing, Strasbourg Cedex.
222. SCHORR, M., 1996. *Ophiogomphus cecilia* (Fourcroy, 1785). V: Helsdingen van, P. J., L. Willemse & M. C. D. Speight (ured.), Background information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention, Part II - Mantodea, Odonata, Orthoptera and Arachnida, str. 324-340, Nature and environment 80, Council of Europe Publishing, Strasbourg Cedex.
223. SCHORR, M., 1996. *Stylurus flavipes* (Charpentier, 1825). V: Helsdingen van, P. J., L. Willemse & M. C. D. Speight (ured.), Background information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention, Part II - Mantodea, Odonata, Orthoptera and Arachnida, str. 350-363, Nature and environment 80, Council of Europe Publishing, Strasbourg Cedex.
224. SIVEC, I., 1997. Prikazi knjig: Mladen Kotarac, Atlas kačjih pastirjev (Odonata) Slovenije z Rdečim seznamom. *Acta entomologica slovenica* 5(2): 102.
225. SUHLING, F., 1994. *Einnischungsmechanismen der Larven von Onychogomphus uncatus (Charpentier) (Odonata: Gomphidae)*. Cuvillier Verlag, Göttingen (Diss. TU Braunschweig). iii+173 str..
226. ŠALAMUN, A., 1997. Naravoslovni izlet ob reki Dragonji. *Erjavecija* 4: 5-7.
227. ŠALAMUN, A., 1997. Pomladni društveni tabor Savinjska dolina '97. *Erjavecija* 4: 7-8.
228. ŠALAMUN, A., 1997. Poročilo odonatološke skupine. V: G. Planinc (ured.), Bilten, str. 14-16, Klub mladih raziskovalcev, Koper.
229. ŠPROGAR, U., 1997. Odlok o razglasitvi krajinskega parka Središče ob Dravi, Kapital za naravo - krajinski parki za človeka. *Večer* 53(274): 44. (27. 11. 1997)
230. TRILAR, T., 1997. Atlas kačjih pastirjev Slovenije - Projekt Slovenskega odonatološkega društva. *Erjavecija* 4: 22-25.
231. VOGRIN, N. & M. VOGRIN, 1997. Krajinski park Rački ribniki - Požeg na Dravskem polju. *Lovec* 80(7/8): 317-318.
232. VOGRIN, M. & N. VOGRIN, 1997. Ribnik Vrbje z okolico. V: G. Vovk Petrovski (ured.), Ribnik Vrbje z okolico: Vodnik, str. 34, 45, Društvo Radoživ, Žalec.

(M. B.)